

Јелена Љ. Спасић¹
Универзитет у Крагујевцу
Факултет педагошких наука
Јагодина

СИНЕСТЕЗИЈСКА МЕТАФОРА У СРПСКОЈ КЊИЖЕВНОСТИ ЗА МЛАДЕ

Премет анализе је синестезијска метафора остварена у синтаксичкој форми генитивне беспредлошке метафоре у корпусу српских прозних и поетских текстова који за циљну групу имају младе. У раду² смо применом лингвостилистичке методе анализирали синестезијске метафоре са морфолошког и семантичког аспекта. Указали смо на сврху употребе синестезијске метафоре у српској књижевности за младе, као и на мотивацију за њену употребу у оквиру описа природе или описа емотивног доживљаја.

Кључне речи: стилистика, лингвостилистика, књижевност за младе, синестезија, синестезијска метафора

1. УВОД

Предмет проучавања у раду³ је синестезијска метафора као језичко-стилска одлика српске књижевности за младе. Синестезија преводи физичке осете у когнитивни феномен (мисли), бришући границу између чулне перцепције и мисли и представља феномен документован пре више од двеста година (Јевански и др. 2009). У психологији је синестезија дефинисана као доживљај у ком надражај једног чула изазива и низ реакција других чула (Поповић 2007: под *синестезија*). О *синестезији* као стилској фигури говори се од XIX века, јер је била посебно популарна у периоду симболизма, а јавља се у делима светске књижевности и раније (Хомерова *Илијада*, Хорацијеве *Оде*, Библија, Бодлерове *Везе*, Рембоови *Самојласници*, поезија енглеског и немачког романтизма), честа је и у српском фолклору, српскословенској традицији, стиховима Ј. Дучића и В. П. Диса, као и приповеткама и романима Б. Станковића (Поповић 2007: под *синестезија*). Синестетичка сензи-

---

1 jelenaspasic2410@gmail.com

2 Рад је написан у оквиру научног пројекта 178014 *Динамика стурктура савремене српске језика*, који финансира Министарство просвете и науке Републике Србије.

3 Резултати истраживања су прелиминарно представљени на скупу *Савремена књижевност за децу у науци и настави*, одржаном на Факултету педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, 21–22. 5. 2017, у саопштењу под насловом *Синестезијска метафора у српској књижевности за децу XXI века*.

билност се обично заснива на метафори (Багић 2012: под *синестезија*). У когнитивној лингвистици синестезијска метафора је дефинисана као „специјалан случај примене когнитивног принципа који се генерално односи на појмовне метафоре: конкретнији, приступачнији концепт се пресликава на мање приступачан, апстрактнији концепт (в. Lakoff – Johnson 1980; Kövecses 2005; 2010).” (Комароми 2013: 186).

Досад је издвојено преко осамдесет варијанти синестезије (Анаки, Хеник 2017: 143). Проучавана је употреба синестезијске метафоре у којој се повлачи аналогија између две уметничке форме или више њих, на корпусу савремене италијанске поезије (Бербери 2012: 85). Компаративна анализа синестезијске метафоре у српском и енглеском језику је осветлила синестезијски пренос значења из домена укуса у домен других чула у примерима типа *оштар поглед, раван тон, шојле боје* из перспективе теорије појмовне метафоре (Комароми 2013). Истраживан је утицај културе на формирање синестезијских метафора у различитим језицима (Комароми 2015). Утврђена је хијерархија чула у синестезијским метафорама у јапанском језику (Шинокара, Накајама 2011). Предмет анализе били су изазови превођења синестезијских метафора (Смирнова 2016). Најопсежнија српска студија о употреби синестезије у поезији је проведена на поетским делима светске књижевности објављиваним током неколико векова (Вуковић 2010). Истакнуто је да сваки књижевни период има свој репертоар синестезијских формула, али да репертоар формула код једног писца може зависити и од индивидуалних елемената (Вуковић 2010: 180–181).

Синестезијски преноси су анализирани из перспективе лингвистике и стилистике. Анализа је проведена на примерима ексцерпираним из савремених књижевних дела за младе српских писаца. Применом лингвостилистичке методе утврдићемо лексичко-синтаксичке варијанте синестетичких комбинација утисака различитих чула, узимајући у обзир и морфолошке разлике између *лексике чула*.

Циљ рада је да издвоји најфреквентније моделе синестезијских преноса у српској књижевности, као и да укаже на сврху њихове употребе. Применом критеријума фреквенције синестезијске формуле су класификоване према продуктивности. *Праве и чисте* синестезије су ретке у књижевности (Вуковић 2010: 64), па ће и у књижевности за младе српских писаца бити више примера за потенцијално синестезијске изразе него за чисте синестезије. Синестезијска метафора⁴ се у књижевности за младе јавља у описним и наративним прозним текстовима, нарочито у идиличним описима природе и поезији. Поделу на пет чула (чуло додира, укуса, мириса, слуха и вида) „дао је још Аристотел у свом делу *De Anima*, описујући и данас прихваћену хијерархију чула: од вида, као

4 „Синестезијска метафора је посебан облик метафоре код које долази до преноса лексеме из једне области чула у другу (Williams 1976: 463), односно, код које изворни и циљни домен представљају концепте који припадају двама различитим чулима (Shen – Cohen 1998: 4), на пример *оштар поглед, раван тон, шојле боје* и сл.” (Комароми 2013: 185).

најнапреднијег и најразвијенијег облика перцепције, преко слуха, мириса, укуса, до чула додира као 'најнижег', примарног чула" (Комароми 2013: 185). Хегеловска лествица дели чула на виша, *естетска* чула (*вид* и *слух*) и нижа чула (*укус*, *мирис* и *догир*), који по Хегелу немају никакве везе са уметничким уживањем (Вуковић 2010: 46). Поређењем књижевних текстова XIX века на енглеском, француском и мађарском установљено је да без обзира на различите ауторе и језике, различите правце у књижевности, па чак и различите генерације песника, синестезијски трансфери иду од нижих чула ка вишима (Улман 1957: 461–478). Ако се значење лексеме метафорички преноси из једног сензорног домена на други, пренос се врши према утврђеној шеми (Вилијамс 1976: 464–465), а у новије време се наглашава чињеница да смерови метафоричког преноса рефлектују фреквенцију асоцијација (Страјк Ливерс 2015: 69–95).

Дечији лексикон се развија од лексема за конкретне појмове ка лексемама за апстрактне појмове, од лексема за опште категорије ка лексемема за посебне појмове (Николић 2009: 33). Стога ће избор лексике у синестезијским метафорама у књижевности за младе бити сужен на лексеме које исказују јасне, једноставне чулне утиске, често и хиперониме за одређено лексичко поље (*боја*, *мирис*, *светлост*, *мрак*). Књижевности за младе погодује и форма експлицитне метафоре (*in praesentia*), у којој су присутне и синестезијски и несинестезијски употребљена лексема, па је осигурано разумевање основног смисла, а разумевање фигуративног значења препуштено читаоцу. Експлицитна синестезијска метафора се најчешће реализује у форми зависне синтагме, најчешће као именичка синтагма с конгруентним атрибутом и нешто ређе као именичка синтагма с неконгруентним атрибутом у генитиву.

Синестезијске метафоре у форми именичке синтагме с конгруентним атрибутом означавају се још и термином синкретички епитет. За анализу смо издвојили само синестезијске метафоре у форми генитивне беспредлошке синтагме, док синкретички епитет (*шаман љас*, *светлао љас*, *оштре речи*, *хладан џон*, *црни љас*) неће бити предмет анализе, јер није изразито стилоген⁵.

За синестезијске метафоре које су по синтаксичкој структури генитивне беспредлошке синтагме (једна од најфреквентнијих форми метафоре), карактеристично је то да синтагматски надређена реч исказује фокус, а подређена лексема исказује оквир метафоре (Ковачевић 2000: 34). Генитивна беспредлошка синтагма погодна је за исказивање синестезијског преноса, јер се у њој два чулна утиска представљају као један, па овај тип синестезијске метафоре евоцира живљу преставу јединственог бимодалног или мултимодалног доживљаја.

⁵ Синестезијски употребљени епитети који творе један вид лексичке метафоре заступљени су у књижевности за младе и немају изражен стилски учинак. Главна врста преношења осета је повезивање боја и звукова (дречава боја, боја која дречи), које је често и у свакодневним метафорама (Вуковић 2010: 34), у којима је синестезија врста лексичке метафоре.

2. МОРФОЛОШКА АНАЛИЗА СИНЕСТЕЗИЈСКЕ МЕТАФОРЕ У ФОРМИ БЕСПРЕДЛОШКЕ ГЕНИТИВНЕ СИНТАГМЕ

У погледу морфолошког критеријума синестезију у књижевности за младе карактерише употреба лексички пунозначних речи, односно појмовних лексема, које се код деце развијају пре релационих лексема, као и отворених класа речи, којима се могу додавати нове јединице како би дете именovalo нове појмове с којима се упознаје, односно именице, глаголи, придеви и прилози (Николић 2009: 33).

У српској књижевности за младе, према нашим налазима, најбројнији су синестезијски епитети, потом се на основу фреквентности употребе издвајају синестезијске метафоре у форми генитивне синтагме, а мањим бројем примера су заступљени синестезијски употребљени глаголи и још ређе се јављају синестезијски употребљени прилози.

Синестезијска метафора подразумева употребу именица са значењем чулних представа. Највећи број именица у саставу синестезијских метафора нашег корпуса чине именице са значењем аудитивне представе, што је у складу с морфолошком анализом лексике у саставу синестезије⁶.

Именице које улазе у састав синестезијске метафоре у синтаксичкој форми генитивне беспредлошке синтагме према значењу су најчешће заједничке именице, знатно ређе се јављају апстрактне именице, а у нашем корпусу се јавља једна збирна именица (*цвеће*). Заједничке именице у саставу синестезијске метафоре у књижевности за младе најчешће исказују аудитивну представу (*јлас, харфа*), визуелну представу (*бреза, ђахуљица, река, јривна*), додир (*зној, дах, влаја, прах*) или облик (*јрозд, облина*). Апстрактне именице у саставу синестезијске метафоре у књижевности за младе најчешће исказују особине (*укус, шoјлина, светлост*), а ретко радњу (*шајушање*), јер употреба декомпонованих именица није одлика дечијег говора. У нашем корпусу се јавља само један деминутив (*јошочић*), јер су деминутиви карактеристични за говор мале деце и обраћање одраслих малој деци, па стога и за књижевна дела намењена најмлађем узрасту, а синестезијска метафора је језичко-стилска карактеристика књижевности за младе.

3. СЕМАНТИЧКА АНАЛИЗА СИНЕСТЕЗИЈСКЕ МЕТАФОРЕ У ФОРМИ БЕСПРЕДЛОШКЕ ГЕНИТИВНЕ СИНТАГМЕ

У синестезији изворни и циљни домен могу припадати истом чулу (нпр. облик и боја) или различитим чулима (Анаки, Хеник 2017: 143). У нашем корпусу није заступљена синестезијска метафора у којој изворни и циљни домен припадају истом чулу. Код синестезијске метафоре у

6 „Боју и укус махом означавају придеви, а светлост и звук именице и глаголи.” (Вуковић 2010: 48).

форми генитивне метафоре управна реч је именица која припада циљном домену (најчешће виша чула, нпр. вид и слух), док у синтаксичкој позицији неконгруентног атрибута стоји именица која припада изворном домену (нижа чула, нпр. додир и укус) (Шен, Оснат 2009). У синтаксичкој позицији управне речи најчешће су именице које припадају вишим чулима, најчешће чулу вида, нешто ређе чулу слуха, а уз њих се често јављају и лексеме које припадају чулу додира, док се од лексике чула мириса јавља само именица општег значења *мирис*. Лексика чула вида је најбогатија, јер највише именујемо оно што видимо, на другом месту је лексика чула слуха, потом додира, укуса и мириса (Вуковић 2010: 47), па се фреквентност семантичких типова синестезијске метафоре у форми генитивне метафоре заправо подудара с развијеношћу лексике чула.

Визуелни утисци се исказују као различити визуелни осећаји у свести синестете, као одрази различитих предмета и појава у визуелном свету који га окружује (*боја, злато, тривна, славина, слај*) и они су најбројнији, јер човек информације о свету који га окружује прикупља најпре видом, па ће најчешће лексиком чула вида описати осећај доступан мање развијеним чулима.

У синестезијској метафори феномен који се начелно повезује с једним чулом описан је лексиком другог чула (Бербери 2012: 85), па се тако у нашем корпусу феномени које опажамо чулом вида описују лексиком чула слуха, мириса или додира.

Синестезијска генитивна метафора *вид звука* реализује се у нашем корпусу као *облик звука* и *боја звука* и евоцира визуелно-аудитивни доживљај:

На све стране се растрчала деца. Од куће до куће зачиче, забрзају *троздови њихових тласова*. (Радуновић 1995: 96); *Румени пошочић звука* пролази кроз безброј начуљених улица и улива се у младо бело језеро месечине. (Ерић 1995: 287).

Вид мириса је синестезијски пренос у ком се формом генитивне беспредлошке синтагме дочарава визуелно-олафактивна представа:

Из једног дворишта тече велика, црна *река дима*. Извирала је из две огромне буктиње у сењаку. Горела су два стога сена. Ветар ову густу, махниту *реку дима* вуче по самој земљи, уз земљу је притиска, сабија, гура а њени црни и тешки таласи се претичу и прескачу преко непожњевених поља. (Радуновић 1995: 96).

Синестезијска генитивна метафора *вид годира* у књижевности за младе ствара живу визуелно-тактилну представу, омогућавајући да се два чулна утиска, на пример *сјај*, доступан чулу вида, и *облина*, доступна чулу додира, споје у један, стварајући живљу и сликовитију представу:

Њене зенице су као мапа света. Заблесну *сјајем обрине*, као кад се земаљска кугла пресијава на сунцу, са свим својим океанима, морима, језерима и влажним шумама северне хемисфере. (Лакићевић 2005: 33); *Зубајшом тривном сељачкоја зноја* (Пауновић 2009: 18).

Аудитивна лексика (*музика, харфа*), тактилна лексика (*шоилина, влаја, прах*) и олфактивна лексика (*мирис*) нешто ређе исказују синестезијски пренос у генитивној метафори, а углавном је реч о именицама општијег значења.

У синтаксичкој позицији неконгруентног атрибута такође доминира лексика чула вида, и то најчешће визуелна лексика којом се означава димензија или ентитет просторног света (*небо, врш, бреза, воће, коса*), а честа је и визуелна лексика општег значења којом се означава боја или светлост (*боја, мрак, њомрчина, свейлост*).

У синестезијској метафори *звук вида* именицом у генитиву се исказује чулна представа доступна чулу вида, док управни члан исказује чулну представу из изворног домена слуха. Јединство те две чулне сензације у генитивној беспредлошкој синтагми ствара стилогену аудитивно-визуелну слику:

Шушти зелена *харфа бресе*. (Зубац 2014: 58); Шта су таласи према ветру? Шта шум мора према *исми шрава* и птица? (Олујић 1997: 66).

Синестезијска метафора *годир вида* доприноси стварању живе тактилно-визуелне представе, јер се *иланинско цвеће* и *ирохладни гах* доводе у однос посесивности у генитивној беспредлошкој синтагми:

Није могла да заборави на њих, ни *ирохладни гах иланинској цвећа*, ни своје крилате воде. (Олујић 1997: 52).

У синестезији *укус вида* именицом у генитиву исказује се чулна представа доступна чулу вида, а изворни домен је исказан лексемом *укус*, која је ретка у синестезијским метафорама у књижевности за младе. Густативно-визуелна представа представља сложен чулни утисак, па је и због синтаксичке форме и због семантичког типа прикладна за поезију намењену младима а не деци:

И ја кад грицкам бомбоне или жваку,
кад лижем корнет,
ил нешто луцкасто усним,
ил се без везе исплазим неком дечачу
осећам *укус осмеха швој* на усни. (Антић 1995: 334).

Поред лексике чула вида по учесталости у нашем корпусу синестезијских метафора издваја се још лексика којом се означава феномен доступан чулу додира (*зној, њахуља, њахуљица*), а ретко се јавља лексика којом се означава феномен доступан чулу мириса (*њарфем*).

Из наведеног видимо да у књижевности за младе није увек реч о преносу у ком се лексиком вишег чула описује осет који припада нижем чулу. Чуло вида је примарно и најразвијеније, тако да се лексика чула вида најчешће јавља и у синтаксичкој позицији центра синтагме и у синтаксичкој позицији неконгруентног атрибута. У синестезијској метафори вид често надјачава друга чула, али је то донекле ублажено тиме што и додир и укус узимају учешће у креирању песничке слике (Бербери 2012: 99).

4. СТИЛОГЕНОСТ СИНЕСТЕЗИЈСКЕ МЕТАФОРЕ У СРПСКОЈ КЊИЖЕВНОСТИ ЗА МЛАДЕ

У поезији су синестезије најчешће употребљене за појачавање живости перцепције, а поједини песници их користе да постигну ефекат узнемирујуће и изазовне перцепције (Бербери 2012: 92). Сврха употребе синестезијске метафоре у српској књижевности за младе може бити емотивно истицање одређених елемената описа природе, како би се изразило усхићење природом или визуелна представа осећања⁷. Стилогеност синестезијских метафора се појачава њиховим комбиновањем, јер контаминација чула и њихово укрштање појачавају стилски ефекат онеобичења песничке слике.

Синестезијске метафоре се могу јавити у оквиру сложенијих синтаксичких конструкција, укрштањем различитих чула, као вид семантичке игре у следећем примеру из прозе за младе, у ком се једна поред друге јављају семантички типови *мирис додира* и *додир мириса*:

Као да ме нису дотакле њене усне, и као да ме није озрачило њено лице – него ме све што је светло и нежно, с *мирисном влаћом* њене косе и *ирахом њеној иарфема* – из лишћа и из ваздуха, из јесени и из неба – загрлило и обавило, пољубило и зачарало одједном. Пољубило ме њено биће, а у бићу су годишња доба: јесен, зима, пролеће, лето. (Лакићевић 2005: 76).

У синестезијском преносу значења знање доступно нашим чулима може бити активирано апстрактним стимулусима, а у књижевности за младе такву врсту стимулуса представља заљубљеност. Доживљај пољупца описан је као јединство додира, мириса и тоpline, синестезијским преносом у форми генитивне синтагме, усложњеном употребом напредних конгруентних атрибута уз подређени члан *шойлина*:

7 „Синестезија у Пауновићевој књизи песама *Звездане бакље*, која је написана у духу грузанске песничке школе, најчешће представља песничку слику радости песничког стварања и усхићености пред свеколиким делима Природе. Песме које обилују визуелно-тактилним, густативно-тактилним, олфактивно-визуелним, аудитивно-визуелним песничким сликама, као и визуелним представама осећања сврстане су у 'дечије по једној врсти непатворене озарености'." (Петровић 2009: 63).

Одједном, заплусну ме *шалас мирисне и нежне шойлине*. Док сам бленуо у влажно дрвеће, она ми је пришла, нечујно, без даха, малко се сагла и пољубила ме у образ – тихо, али чујно... Лако, благо, дубоко... (Лакићевић 2005: 75).

У синестезији оно што превазилази капацитет једног чула прелази у симфонију чулних осета (Бербери 2012: 97), а један песник може у свом делу користити низ синестезијских метафора у којима се звук перципира као призор или додир (Бербери 2012: 99). Српски писци књижевности за младе који се служе синестезијама могу за обележје свог стила имати један семантички тип синестезијске метафоре. Тако Д. Лакићевић у прози за младе често користи синестезијске метафоре у којима је управна реч лексема са значењем осета чула слуха у оквиру идиличног описа природе. Идила, у којој доминирају описи зиме и пролећа, и описна лирика, повезана са сменом годишњих доба, често користе синестезију (Вуковић 2010: 185), а у српској књижевности за младе синестезија је учесталија у идиличним описима природе, у којима опис преноси расположење јунака. *Повраћак Пејтра Пана* Д. Лакићевића одликују синестезијске метафоре *звук годира*, *звук вида* и *звук свешлости*:

Летели су бескрајним просторствима. Одавуд – *музика ђахуљица*. (Лакићевић 2012: 106); С тугом је гледао у висину изнад снега – *мамило га је оно шајушање ђахуља*, слично *чаробној музици неба и ноћне свешлости*. (Лакићевић 2012: 19).

Синестезијске метафоре у нашем корпусу доприносе појачавању живости перцепције и истицању појединих мотива. Стилогеност синестезијских метафора се појачава њиховим комбиновањем, укрштањем различитих чула, као вид семантичке игре. Синестезијска метафора у српској књижевности за младе се најчешће јавља у оквиру идиличног описа природе, када преноси расположење јунака, или да представи снажан емотивни доживљај у који су укључена различита чула, као у опису пољупца.

5. ЗАКЉУЧАК

У српској књижевности за младе често је уметничко приказивање чулних догађаја које уједињује различита чулна искуства, чиме се посебно наглашава интензитет чулног искуства и на експресиван начин приказује несвакидашњи доживљај лирског субјекта или се на експресиван начин тематизује опис природе. Истицањем специфичних детаља, нијансираних чулних осета на које песник-синестета или јунак прозног дела реагује, млади читалац открива на који начин синестета реагује на свет око себе, на светлосне, хроматске, аудитивне, тактилне,

олфактивне или густативне дражи, најчешће пријатне и асоцијативно повезане с осећањима која се желе истаћи у први план.

Носилац синестезијског преноса може бити искључиво лексички пунозначна реч, а синестезијске метафоре у форми именичке синтагме с неконгруентним атрибутом у генитиву у српској књижевности за младе за носиоца синестезијског преноса најчешће имају заједничку именицу општијег значења.

Чуло вида, које је надређено свим другим чулима, најразвијеније је и код деце у погледу лексичке разноврсности изражавања визуелних утисака, па стога лексика чула вида доминира у синестезијској метафори. Семантичка анализа синестезијске метафоре у српској књижевности за младе показала је да је вид најчешћи изворни и циљни домен, и то не само зато што је лексика чула вида најбројнија, већ зато што евоцира конкретнију представу него лексика чула додира или мириса.

Сложеније форме синестезијске метафоре јављају се у оквиру сложене именичке синтагме и служе за исказивање мултимодалних синестезијских доживљаја, у којима учествује више чула. Књижевна дела нашег корпуса за циљну групу имају младе, јер рецепција и декодирање сложене форме синестезијске метафоре (како у синтаксичком и семантичком тако и у морфолошком погледу) захтева развијено апстрактно мишљење⁸.

Извори

Антић 1995: Мирослав Антић, Успомена, у: *Антологија српске поезије за децу*, уред. Д. Радовић, Београд: Српска књижевна задруга, 333–334.

Ерић 1995: Добрица Ерић, Златни ланчић или балада о чобанину и славују, у: *Антологија српске приче за децу*, уред. С. Марковић, Београд: Српска књижевна задруга, 273–287.

Зубац 2014: Перо Зубац, Ноћ на салашу, *Звездани вајромеш*, уред. Бранко Стевановић, Игор Коларов, Зрењанин: Градска библиотека „Жарко Зрењанин”, 58.

Лакићевић 2005: Драган Лакићевић, *Гоца је нешто лепо*, Београд: Bookland.

Лакићевић 2012: Драган Лакићевић, *Поврашак Пејра Пана*, Београд: Bookland.

Олујић 1997: Гроздана Олујић, *Златокоса и друге бајке*, Нови Сад: ИНГ.

Пауновић 2009: Мирослав Пауновић, *Звездане бакље*, Крагујевац: Књижевни клуб „Катарина Богдановић”.

Петровић 2009: Зоран Петровић, Свет упознаван срцем, у: *Звездане бакље*, М. Пауновић, Крагујевац: Књижевни клуб „Катарина Богдановић”, 63–65.

Радуновић 1995: Милорад Радуновић, Пожар, у: *Антологија српске приче за децу*, уред. С. Марковић, Београд: Српска књижевна задруга, 95–96.

8 Иако се језику књижевности за децу и младе најчешће приписује једноставност, анализа је показала да употреба синестезијске метафоре у форми беспредлошке генитивне синтагме може ангажовати апстрактно мишљење младог читаоца, баш као и код коришћења тмезичког каламбура (Спасић 2010), кенинга (Спасић 2012) или топотезије (Спасић 2014).

Литература

Јевански и др. 2009: Jörg Jewanski, Sean Day, Ward, Jamie, A Colorful Albino: The First Documented Case of Synaesthesia, by Georg Tobias Ludwig Sachs in 1812, *Journal of the history of the neurosciences*, 18, 293–303.

Комароми 2013: Бојана Комароми, Како мириси и звуци могу бити слатки и кисели: чуло укуса као изворни домен у синестезијској метафори у српском и енглеском, у: *Зборник Мајнице српске за филологију и лингвистику*, Нови Сад, 185–200.

Багић 2012: Крешимир Багић, *Рјечник стилских фигура*, Загреб: Школска књига.

Бербери 2012: Berberi, Viktor, Un'altra musica: synaesthetic metaphor and the poetry of the terza generazione, *Italianist*, 32 (1), 84–104. Academic Search Premier, EBSCOhost (accessed April 13, 2017).

Вилијамс 1976: Joseph Williams, Synaesthetic Adjectives: A Possible Law of Semantic Change. *Language*, 52/2, 461–478.

Вуковић 2010: Ђорђевић Вуковић, *Синестезија у поезији*, Сремски Карловци, Нови Сад: Издавачка књижевница Зорана Стојановића.

Ковачевић 2000: Милош Ковачевић, *Стилистика и драматика стилских фигура*, Крагујевац: Кантакузин.

Максимовић 2010: Јелена Максимовић, Тмезички каламбур у антономазијским именима ликовна књижевности за децу, *Савремена књижевност за децу у науци и настави*, уред. В. Јовановић, Т. Росић, Јагодина: Педагошки факултет, 149–159.

Николић 2009: Славка Николић, *Индивидуалне вјеште развоја функције слушања и говора*, Београд: Задужбина Андрејевић.

Поповић 2007: Тања Поповић, *Речник књижевних штермина*, Београд: Логос арт.

Смирнова 2016: Smirnova, Tatjana, Synesthetic Metaphors: Aspects of Intralingual and Interlingual Translation, In *Procedia – Social And Behavioral Sciences*, 231, 40–45. ScienceDirect, EBSCOhost (accessed April 15, 2017).

Спасић 2012: Јелена Спасић, Кенинг у књижевности за децу, у: *Књижевност за децу у науци и настави*, уред. В. Јовановић, Т. Росић, књ. 15, Јагодина: Факултет педагошких наука, 139–159.

Спасић 2014: Јелена Спасић, Топотезија у савременој књижевности за децу, у: *Књижевност за децу у науци и настави*, уред. В. Јовановић, Т. Росић, књ. 18, Јагодина: Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, 143–155.

Страјк Ливерс 2015: Francesca Strik Lievers, Synaesthesia: A corpus-based study of cross-modal directionality, *Functions of Language*, 22 (1), 69–95.

Улман 1957: Ullmann, Stephen, *The Principles of Semantics*, Oxford: Blackwell.

Шен, Оснат 2009: Shen, Yeshayahu, and Osnat Gadir, How to interpret the music of caressing: Target and source assignment in synaesthetic genitive constructions, *Journal Of Pragmatics*, 41, 357–371. ScienceDirect, EBSCOhost (accessed April 13, 2017).

Шинокара, Накајама 2011: Shinohara, Kazuko, Akira Nakayama, Modalities and Directions in Synaesthetic Metaphors in Japanese, *認知科学*, 18 (3), 491–507. J-STAGE, EBSCOhost (accessed April 15, 2017).

Jelena Lj. Spasić / SINESTETIC METAPHORE IN SERBIAN YOUTH LITERATURE

Summary / The paper aims to determine the role of synesthetic metaphor in Serbian youth literature. The analysis has been conducted on contemporary Serbian prose and poetry for youth. The approach of the research is qualitative-stylistic, while the primary method used in the study is the linguistic-stylistic one. The focus is on the

morphological and semantic analyses of synesthetic metaphor. Synesthetic metaphor is represented as a special linguo-stylistic category that is evaluated primarily from the point of view of the purpose of synesthetic transference. The synesthetic metaphor, as any other kind of metaphor, communicates complex images and feelings to young readers. It sharpens one's imagination, represents a specific way of thinking and appeals directly to the senses of young readers.

Key words: stylistics, linguistic stylistics, youth literature, synesthesia, synesthetic metaphor

Примљен: 11. фебруара 2019.

Прихваћен за штампу марта 2019.